

2022/0000(BUD)

8.9.2022

MIŠLJENJE

Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost

upućeno Odboru za proračune

o općem proračunu Europske unije za financijsku godinu 2023. – svi dijelovi
(2022/0000(BUD))

Izvjestiteljica za mišljenje Monika Vana

PA_NonLeg

PRIJEDLOZI

Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost poziva Odbor za proračune da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uključi sljedeće prijedloge:

- A. budući da je rodna ravnopravnost jedna od temeljnih vrijednosti Unije utvrđena u članku 2. UFEU-a; budući da se u članku 8. UFEU-a navodi da u svim svojim aktivnostima Unija teži uklanjanju nejednakosti čime se utvrđuje načelo uključivanja rodno osviještene politike;
- B. budući da su u Strategiji EU-a za rodnu ravnopravnost 2020. 2025. predstavljeni ciljevi i mjere politike radi postizanja znatnog napretka prema rodno ravnopravnoj Europi do 2025.;
- C. budući da je Parlament u više navrata pozivao Komisiju da u svojem djelovanju promiče i provodi rodno osviještenu politiku, izradu rodno osjetljivog proračuna i procjene utjecaja na rodnu ravnopravnost u svim područjima politika Unije; budući da proračuni nikad nisu rodno neutralni i da se stoga moraju ustanoviti s jasnim ciljem nediskriminacije i ciljem da dopru do svih pojedinaca i njihovih konkretnih potreba; budući da je Parlament odlučno zatražio provedbu rodno osviještene politike i izradu proračuna prilikom koje se u čitavom proračunskom postupku uzima u obzir rodna perspektiva;
- D. budući da je u tematskom izvješću br. 10/2021¹ koje je objavio Europski revizorski sud potvrđeno da u proračunskom ciklusu EU-a još uvijek nije na odgovarajući način uzeta u obzir rodna ravnopravnost te da Komisija još nije provela u djelo svoju obvezu uključivanja rodno osviještene politike u proračun Unije;
- E. budući da je Parlament u više navrata pozvao na dodjelu dostatnih sredstava Europskom institutu za ravnopravnost spolova (EIGE), Programu o pravima, jednakosti i građanstvu te programu Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti² koji je uslijedio, kao i na dodjelu dostatnih sredstava potprogramu Daphne i njegovo uvrštavanje među prioritete, kako bi se provodila nediskriminacija i rodna ravnopravnost;
- F. budući da neopravdani rat Rusije protiv Ukrajine i posljedična humanitarna i energetska kriza uzrokuju daljnje povećanje siromaštva, posebice među ženama; budući da bi u okviru proračuna Unije na raspolaganju trebali biti alati za reagiranje na sve veće nesigurnosti; budući da je potrebno razmotriti posebne mjere i prioritete kako bi se odgovorilo na potrebe žena i djevojčica, i kao izbjeglica, i kao osoba pogođenih posljedicama krize;
- G. budući da kriza prouzročena bolešću COVID-19 nerazmjerno utječe na žene i djevojčice te pogoršava postojeće nejednakosti, što dovodi do povećanog rizika od rodno uvjetovanog nasilja, posebno tijekom razdoblja primjene mjera ograničenog kretanja, i do većih stopa napuštanja tržišta rada povezanih s većim opterećenjem

¹ Europski revizorski sud, Uključivanje rodno osviještene politike u proračun EU-a: vrijeme je da se riječi pretoče u djela. Tematsko izvješće br. 10, 2021., Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2021.

² Uspostavljen Uredbom (EU) 2021/692.

pružanja skrbi; budući da žene čine većinu zaposlenih u sektorima pogođenima krizom;

- H. budući da su žene i dalje nedovoljno zastupljene na vodećim položajima i položajima na kojima se donose odluke, a prekomjerno zastupljene u slabo plaćenim sektorima kao što su pružanje skrbi i usluga, kao i u neformalnoj ekonomiji te sektorima s nesigurnijim uvjetima; budući da je ključno osigurati da žene imaju pravo na radna mjesta sa zajamčenim pravima i pravo na majčinstvo, a da ih se pritom za to ne kažnjava; budući da primjeri diskriminacije uključuju pritisak poslodavaca na žene tijekom razgovora za posao, kao i sve veći ekonomski pritisak i pritisak povezan s radnim mjestom kako zaposlenice ne bi iskoristile pravo na rodiljni dopust; budući da bi, čak i uzimajući u obzir ravnotežu osobnog, obiteljskog i profesionalnog života, u proračunu Unije trebalo predvidjeti povećanje ulaganja u javne usluge uključujući kvalitetne zdravstvene sustave i sustav javne socijalne sigurnosti, jamčeći njegovu univerzalnost;
- I. budući da postoji rodna neravnoteža u digitalnom gospodarstvu i u sektorima znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) u pogledu obrazovanja, osposobljavanja i zapošljavanja; budući da bi resursi kojima se potiče osnaživanje svih manjinskih rodova s pomoću digitalne uključenosti mogli dovesti do poboljšanja rodne ravnopravnosti u digitalnom dobu;
1. naglašava da bi rodna perspektiva trebala biti u potpunosti i na odgovarajući način uključena na svim razinama proračunskog postupka, posebno s obzirom na rodno uvjetovane posljedice pandemije bolesti COVID-19 i sve veće nazadovanje u pogledu prava žena i rodne ravnopravnosti u nekoliko država članica; poziva na izradu rodno osjetljivog proračuna i uključivanje rodno povezanih ciljeva u sve programe Unije te utvrđivanje relevantnih proračunskih linija, učinkovito praćenje doprinosa proračuna Unije rodnoj ravnopravnosti te rodno osjetljivo preispitivanje programa uz potrošnju prilagođenu u skladu s zaključcima;
 2. u tom kontekstu pozdravlja stalnu predanost Komisije razvoju metodologije za mjerenje rodno relevantnih rashoda i njezinu aktualnu procjenu prikupljanja podataka povezanih s rodnom; očekuje da će se tijekom postupka procjene savjetovati s Parlamentom; očekuje od Komisije da u potpunosti provede svoje obveze i da o tome posebno izvijesti proračunsko tijelo;
 3. naglašava da je, s obzirom na to da je program Građani, jednakost, prava i vrijednosti jedini program s rodno uvjetovanim ciljevima potrošnje, uključujući sprečavanje i borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja, nužno izdvojiti dostatna financijska sredstva i time povećati njegov proračun koliko se smatra potrebnim za rad na borbi protiv nejednakosti koje su pogoršane različitim krizama, uključujući pandemiju bolesti COVID-19, rat u Ukrajini i nazadovanje u području prava žena, posebno spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava, u nekoliko država članica, kao i s ciljem konačnog ostvarivanja znatnog napretka;
 4. naglašava potrebu za odgovarajućim financiranjem kako bi se promicali ključni ciljevi Strategije EU-a za rodnu ravnopravnost 2020. 2025., među ostalim oni u pogledu iskorjenjivanja rodno uvjetovanog nasilja, osporavanja rodni stereotipa, uklanjanja rodni razlika na tržištu rada i postizanja ravnopravnog sudjelovanja u različitim sektorima gospodarstva;

5. odlučno ponavlja svoj zahtjev za povećanjem sredstava za borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja, kao i svoj zahtjev za prikladno većim financiranjem rodne ravnopravnosti i rodno osviještene politike te relevantnih organizacija u okviru potprograma Daphne i Vrijednosti, posebno u pogledu mjerljivog povećanja u slučajevima nasilja nad ženama od početka pandemije bolesti COVID-19; ističe potrebu za povećanjem javnih, financijskih i ljudskih resursa kako bi se pomoglo skupinama kojima prijeti siromaštvo te kako bi se uhvatilo u koštac s rizičnim situacijama s kojima se susreću djeca i mladi, starije osobe, osobe s invaliditetom i beskućnici;
6. u tom kontekstu poziva na podjelu proračunske linije „Jednakost i prava” u cilju osiguravanja transparentnosti dodjeljivanjem posebne proračunske linije mjerama koje se isključivo odnose na rodnu ravnopravnost; i na izdvajanje sredstava za projekte kojima se doprinosi provedbi posebnih ciljeva za promicanje rodne ravnopravnosti i rodno osviještene politike;
7. posebno preporučuje da se povećaju financijska sredstva za promicanje zaštite majčinstva, očinstva i ranog djetinjstva preko odgovarajućih programa; u tu svrhu poziva na pridavanje posebne važnosti zdravlju majki i djece u proračunu Unije za 2023.; isto tako, preporučuje da se zajamče sredstva za zaštitu, promicanje i potporu dojenju, čime bi se doprinijelo nastojanjima da se do 2025. na svjetskoj razini ostvari cilj Svjetske zdravstvene organizacije da najmanje 50 % djece bude isključivo dojeno tijekom prvih šest mjeseci života, što bi iziskivalo, uz ostale mjere, da roditeljni i očinski dopust bude dovoljno dug i dovoljno dobro plaćen;
8. odlučno poziva na odbijanje otvaranja nesigurnih radnih mjesta; poziva Komisiju i države članice da promiču kolektivne ugovore, vrednovanje plaća, promicanje ugovora na neodređeno vrijeme i reguliranje radnog vremena; poziva Parlament i druge institucije Unije da se bore protiv nesigurnosti promicanjem kolektivnih ugovora i rada s pravima te odbijanjem podugovaranja, osiguravajući tako jednaku plaću za jednak rad;
9. naglašava da su spolno i reproduktivno zdravlje i prava temeljna prava i preduvjet za rodnu ravnopravnost; ponavlja da je potrebno povećati proračunska sredstva u okviru programa „EU za zdravlje” kojima se podupiru mjere kojima se osigurava rodni aspekt zdravlja, uključujući spolno i reproduktivno zdravlje, sastavni dio zdravstvene skrbi koji mora biti u središtu zdravstvene politike kako bi se osigurao univerzalan pristup, kao i kvaliteta usluga, osobito uzimajući u obzir nazadovanje u pogledu prava žena i pristupa sigurnom i zakonitom pobačaju u nekoliko država članica, kao i vrste skrbi i lijekove koji su nužni za dobrovoljno planiranje obitelji te zdravlje majki i novorođenčadi; te za istraživanje i liječenje rodno specifičnih stanja kao što su fibroidi, predmenstrualni sindrom i endometrioza s interseksijskom perspektivom, posebno u pogledu dijagnoze i liječenja crnkinja i pripadnica etničkih manjina;
10. ponovno naglašava da proračun Unije mora imati aktivniju ulogu u nastojanjima da se ostvare ciljevi održivog razvoja UN-a; stoga poziva da se proračun koristi za podupiranje mjera i projekata usmjerenih na iskorjenjivanje siromaštva žena i djece, bolju i veću integraciju na tržište rada, ukidanje nejednakosti na radnom mjestu i razlika u plaćama muškaraca i žena, poboljšanje pristupa zdravstvenoj skrbi i pružanja zdravstvene skrbi te borbu protiv nasilja nad ženama, djecom i mladima;

11. ističe ključan rad Europskog instituta za ravnopravnost spolova (EIGE) na podizanju razine osviještenosti o razmjeru i uzrocima rodne neravnopravnosti u Uniji, koji se odražava u povećanju broja dodijeljenih zadataka i koji je osobito važan u svjetlu aktualnih kriza; boji se da bi daljnje smanjenje aktivnosti EIGE-a ugrozilo političke prioritete Unije u pogledu rodne ravnopravnosti; stoga traži da se EIGE-u dodijeli osam ugovornih djelatnika kako bi mu se omogućilo da učinkovito ispuni svoj mandat kao temeljna agencija u razvoju, analizi, evaluaciji i širenju metodoloških alata za potporu integraciji rodne ravnopravnosti u sve politike Unije i nacionalne politike koje iz njih proizlaze;
12. žali zbog rodnog jaza u digitalnim vještinama, kao i u znanosti, tehnologiji, inženjerstvu i matematici, vodećim položajima u industriji i poduzetništvu; poziva Komisiju da ojača dostupne instrumente i razvije sinergije; poziva na to da se proračunom Unije potiče sudjelovanje žena u digitalnom gospodarstvu i sektorima znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) putem programa Unije, primjerice u području istraživanja, inovacija i tehnologije;
13. naglašava važnost korištenja europskih strukturnih i investicijskih fondova kao što je Europski socijalni fond plus (ESF+) za promicanje rodne ravnopravnosti te zapošljavanja žena i njihova pristupa tržištu rada, cjeloživotnog učenja i osposobljavanja, skrbi za djecu i ustanovama za dugotrajnu skrb, posebno u svjetlu prosječne razlike u plaćama između spolova u Uniji od 14 %, kao i za odgovor na sustavne izazove u pogledu sudjelovanja na tržištu rada, uključujući rodno uvjetovane razlike u pogledu skrbi, stereotipe, norme, uloge i tradicije;
14. naglašava da je opći cilj tematskog područja EaSI u okviru fonda ESF+ promicanje zapošljavanja, jednakog pristupa tržištu rada, obrazovanju i osposobljavanju, rodne ravnopravnosti i socijalne uključenosti pružanjem financijske potpore za ciljeve Unije te bi stoga ta potpora trebala biti usmjerena i na potrebe ukrajinskih žena i djece izbjeglica, u vidu pomoći regijama koje su ih prihvatile; stoga poziva Komisiju i Vijeće da povećaju proračunska sredstva u okviru fonda ESF+, programa „Jednakost i prava” i Fonda za azil, migracije i integraciju (FAMI) namijenjena za organizacije civilnog društva, skloništa i pružatelje usluga koji pružaju potporu ženama u Ukrajini, kao i organizacije civilnog društva u EU-u koje pružaju potporu izbjeglicama iz Ukrajine, uključujući osobe koje su preživjele seksualno nasilje upotrijebljeno kao ratno oružje; nadalje, poziva na dodjelu dodatnih sredstava u okviru FAMI-ja kako bi se poduprli naponi država članica u suzbijanju trgovine ljudima te kako bi se žene i djeca zaštitili od te vrste organiziranog kriminala;
15. poziva Komisiju i Vijeće da povećaju proračunska sredstva za organizacije civilnog društva koje promiču prava žena, posebno one koje rade na promicanju spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava, kao što je globalna inicijativa SheDecides, i prava pripadnika zajednice LGBTI+ u kontekstu nazadovanja u pogledu prava žena, posebno u pogledu spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava, te da zajamče da organizacije koje se protive rodnoj ravnopravnosti i pravu na izbor ne mogu pristupiti sredstvima Unije.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	8.9.2022
Rezultat konačnog glasovanja	+: 21 -: 3 0: 2
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Isabella Adinolfi, Christine Anderson, Robert Biedroń, Annika Bruna, Margarita de la Pisa Carrión, Frances Fitzgerald, Heléne Fritzon, Lina Gálvez Muñoz, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Radka Maxová, Karen Melchior, Anđelika Anna Możdżanowska, Maria Noichl, Sandra Pereira, Samira Rafaela, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, María Soraya Rodríguez Ramos, Christine Schneider, Sylwia Spurek
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Cindy Franssen, Marina Kaljurand, Predrag Fred Matić, Monika Vana, Pernille Weiss
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 209. st. 7.	Giuliano Pisapia

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

21	+
PPE Group	Isabella Adinolfi, Frances Fitzgerald, Cindy Franssen, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Christine Schneider
Renew Group	Karen Melchior, Samira Rafaela, María Soraya Rodríguez Ramos
S&D Group	Robert Biedroń, Heléne Fritzon, Lina Gálvez Muñoz, Marina Kaljurand, Predrag Fred Matić, Radka Maxová, Maria Noichl, Giuliano Pisapia
The Left Group	Sandra Pereira
Verts/ALE Group	Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek, Monika Vana

3	-
ECR Group	Margarita de la Pisa Carrión
ID Group	Christine Anderson, Annika Bruna

2	0
ECR Group	Andzelika Anna Mozdzanowska
PPE Group	Pernille Weiss

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani